

Deel V Never Forget Them

De Canadese soldaten Alfred James Flett, Harold May en Albert Bruce Alexander Sneesby van de 12th Manitoba Dragoons

Op 03 februari 1945 kregen de Manitoba Dragoons opdracht de dijken langs de rivier de Maas en de Waal te gaan verdedigen. Dit viel niet mee omdat er maar weinig gebouwen intact waren die als schuilplaats gebruikt konden

worden. Daarnaast waren de wegen als gevolg van de hevige regen en het drukke en zware verkeer slecht begaanbaar. Ook waren er Duitse en eigen patrouilles actief in het Land van Maas

en Waal. Hevig granaatvuur en geweervuur van sluipschutters voornamelijk in Wamel zorgde voor verschillende slachtoffers. Zo ook op 08 februari 1945. "D" Squadron in Wamel werd beschoten met ruim 400 granaten. Het granaatvuur werd gevolgd door een inval van een Duitse patrouille in de nacht van 08 februari

1945. Door een Duitse mortiergranaat werden de drie genoemde soldaten in hun loopgraaf gedood en raakte 1 soldaat zwaargewond. De drie gesneuvelden werden tijdelijk in Maasbommel begraven. Later volgde een herbegravenis op het Canadees militair oorlogskerkhof in Groesbeek. Zij liggen begraven op de plaatsen XV. G.1, XV. G. 3 en XV. G. 4.

Trooper Albert Bruce Alexander Sneesby registratienummer H/77329 (foto links)¹ kwam in dienst bij de 12th Manitoba Dragoons in de lente van 1941 en op 8 februari 1942 werd hij "overzee" al ingezet. Sneesby heeft na D-Day actieve dienst gehad in Frankrijk, België en Nederland. Hij was ingedeeld bij de 18th Canadian Car Regiment (D-Squadron). Sneesby is 26 jaar geworden. Op 25 januari 1973 is in Canada the Sneesby Lake naar hem vernoemd

Trooper Harold May registratienummer H/77402 (foto links)² kwam in dienst bij de 12th Manitoba Dragoons in juni 1941. In augustus 1942 werd hij "overzee" al ingezet. May heeft actieve dienst gehad in Frankrijk, België en Nederland. Hij was ingedeeld bij de 18th Canadian Car Regiment (D-Squadron). Sneesby is 23 jaar geworden. Op 28 februari 1995 is in Canada the May Island naar hem vernoemd.

Trooper Alfred James Flett met registratienummer H/77346 (foto rechts)³
Van Alfred James Flett is verder geen informatie bekend.

¹ www.veterans.gc.ca Cecil Pittman's photo collection

² www.veterans.gc.ca Cecil Pittman's photo collection

³ www.veterans.gc.ca

Tussen 15 en 21 maart 1945 zijn de Manitoba Dragoons in Maas en Waal te vinden. William Forbes maakte deel uit van het Squadron Hoofdkwartier en was gelegerd in Maasbommel. Mogelijk is de plaats van legering de oude Sint-Lambertus school (aan de Kerkstraat) geweest of het oude Patronaat (aan de Raadhuisdijk) (zie foto rechts)⁴ aangezien hier naast Engelse soldaten ook Canadese militairen waren ondergebracht. Maar de plaats van legering kan ook een woonhuis of boerderij in Maasbommel zijn geweest. Bij de familie Lagarde waren drie Canadezen ondergebracht. Zo ook op de Berghuizen bij Johan Bergers en bij de familie Wessels en Engelbart aan de Velddijk. Volgens inwoner van Maasbommel Johan Lagarde en Bert de Bont hadden de Canadezen naast de Sint-Lambertus school een aanbouw c.q. overkapping gebouwd die dienstdeed als gaarkeuken/veldkeuken voor de soldaten. Doordat de soldaten in de school gelegerd waren konden de kinderen van Maasbommel driekwart jaar niet naar school. Deze overkapping werd later door de school gebruikt als opslag voor de materialen van de gymnastieklessen. William Forbes viste tijdens zijn verblijf in Maasbommel in de Maas en gebruikte daarvoor handgranaten. Met de nodige moeite kon hij een boot lenen van een Maasbommelaar. Eenmaal met de boot op de Maas en het gebruik van enkele handgranaten leverde dit voldoende vis op.

Enkele snoeken nam Forbes mee en de rest van de vis liet hij achter in de boot. Vanaf dat moment had Forbes geen moeite meer om een boot te mogen lenen in Maasbommel. Op 21 maart 1944 verlieten de Manitoba Dragoons Maas en Waal en vertrokken naar het Reichswald.

Links⁵: De Canadese soldaat Jack Brown. Jack is tijdens de bevrijding ook gelegerd geweest in Maasbommel. De Sint Lambertuskerk werd door hem als uitkijkpost gebruikt. Zijn onderdeel was ondergebracht in de Sint Lambertusschool/Patronaat van Maasbommel. Jack was geboren op 17 oktober 1925. Toen hij zich op 13 april 1942 inschreef bij het Canadese leger was hij feitelijk 16 jaar oud. Om geen problemen te krijgen had hij zijn geboorteakte vervalst zodat hij op papier 18 jaar oud was. Hij diende bij the 8th Canadian Recce en verliet de dienst op 12 november 1945 in Saskatoon, Saskatchewan. Op 6 mei 2010, foto⁶ rechts, bracht Jack samen met zijn vrouw Valerie Brown en een gastgezin een bezoek aan Maasbommel. John Alton "Jack" Brown stierf op 7 November 2014.

Op de foto⁷ hiernaast en hieronder staan leden van het gezin Daanen met soldaten op de locatie Velddijk 75 (nu Velddijksestraat 38). Vermoedelijk gaat het hier om Canadese Soldaten of Canadian Scotisch soldaten. De foto is

gemaakt op 5 oktober 1944. Gealicerde Engelse en Canadese soldaten waren o.a. gelegerd in de boomgaard tegenover de boerderij van Sjaak Belgers en achter het woonhuis van familie Gremmen/Boerakker aan de Hoogestraat.

⁴ www.geldersarchief.nl

⁵ Foto Jeroen Bergers

⁶ Foto Jeroen Bergers

⁷ Collectie Willem Daanen

De Engelse soldaat William James Clay

Soldaat William James Clay was soldaat bij het 61 Regiment Recce Corps RAC en afkomstig uit Winston Green Birmingham. Het regiment nam tijdens het verblijf in West Maas en Waal posities in te Dreumel, Wamel, Beneden Leeuwen en Appeltern. Het Hoofdkwartier bevond zich op 13 oktober 1944 volgens bronnen in Appeltern (mogelijk is dit Maasbommel geweest).

Op 16 oktober 1944 lost het 43rd Reconnaissance Regiment het 61 Regiment Recce Corps RAC af. Het hoofdkwartier van het 43rd Reconnaissance Regiment wordt in Maasbommel gevestigd. Volgens de

Form H/2	
Contract No:-	SCHEDULE "A"
Name & Address of Firm:-	Name of Burial Place:-
APPELTERN (MAASBOMMEL) PROV. GEM., HOLLAND, NO. 1	
1509/1/T/9 5255520 Trooper W. J. Clay 61st Regiment Recon. Corps, R.A.C. 15th October 1944 Age 25 (Cross) Death Details: Heavy shelling. Wife and baby	1 * <i>Now concentrated into Graveshead, Leerdam, Holland then, Nijmegen, Netherlands 12/12/79</i>

officiële documenten wordt 15 oktober 1944 als overlijdensdatum van William James Clay weergegeven. Hij is dan gestorven op 25-jarige leeftijd. De doodsoorzaak is niet bekend. William James Clay wordt begraven op de Protestante begraafplaats te Maasbommel. Waarom hij is begraven op deze begraafplaats is niet bekend. Mogelijk heeft het met de aflossing van het 61 Regiment Recce Corps RAC met het 43rd Reconnaissance Regiment op 16 oktober te maken. William James Clay wordt volgens het Commonwealth War Graves Commission exhumation report form. op 28 november 1979 opgegraven op de Protestante begraafplaats te Maasbommel en op 18 december 1979 herbegraven op het Canadees militair oorlogskerkhof in Groesbeek op plaatsaanduiding 22f-01. (Zie foto's⁸ links en hierboven). Het graf is tot aan de overplaatsing in 1979, jaren door familie Tiems-Daenen onderhouden.

Harry Raynham

Op 22 juni 1944 omstreeks 01:30 uur stort in de polder van Macharen, niet ver van de eendenkooi, even ten noorden van de Hertogswetering een bommenwerper neer. Het is een geallieerde bommenwerper van het type Avro Lancaster (zie foto⁹ links), DV280 van het 463 squadron van de RAAF, Bomber Command. Boven Helmond-Uden is de Lancaster aangevallen door een Duitse Junkers Ju 88, gevlogen door Uffz. Johann Werthner van 6/NJG2.

Zes van de acht bemanningsleden kwamen om in het vliegtuig. Het lijk van de 25-jarige Harry Raynham werd later gevonden in Maasbommel, in een akker aan de Maas, zo'n 2,5 kilometer gelegen van de crash locatie van het vliegtuig. Harry Raynham (foto rechtsboven¹⁰) was blijkbaar in staat geweest het toestel te verlaten (of hij moet eruit geslingerd zijn). Wie er zeker in was geslaagd om met zijn parachute uit het toestel te springen, was navigator Kenneth Forth. Forth werd door de Duitsers gevangen genomen en overleefde de oorlog.

⁸ www.cwgc.org

⁹ www.bhic.nl

¹⁰ www.aircrewremembered.com

Foto rechts en daaronder¹¹: De Lancaster DV280 op een eerdere missie. De Crew op 18 april 1944, linksboven staat Harry afgebeeld.

Alle overleden bemanningsleden werden op 24 juni 1944 geïdentificeerd en op de militaire erebegraafplaats in Uden begraven in de graven vak 5, rij B, nrs. 7 t/m 12.

Harry Raynham werd pas in 1946 geïdentificeerd, zodat hij een tijdlang als onbekende lag begraven op de Algemene Begraafplaats van Maasbommel. Door de gemeentepolitie van Maasbommel werd aangetekend dat op zijn leren vliegkap "Fred" stond vermeld. Op zijn mouw een

schouder embleem met een verwijzing naar het land van origine: Zuid-Afrika, daarnaast elders ook het opschrift "Raynham 462". In 1946 werden de stoffelijke resten van Raynham naar de militaire erebegraafplaats in Uden overgebracht en herbegraven in graf vak 2, rij F, nr. 7¹².

Na de bevrijding

Na de overgave in 1945 leverden de Duitse soldaten hun uitrusting, helmen en wapens in. De schaarste voor materiaal was na de Tweede Wereldoorlog groot. Tanks, kanonnen vliegtuigen etc. werden omgesmolten tot nieuw te gebruiken metaal. Van enkele oorlogsmaterialen kon men via een simpele aanpassing keukengerei en huishoudspullen fabriceren. Van gasmasker bussen en afgeschoten ijzeren hulzen maakte men melkkannen of schenkkannen. Van Duitse helmen maakte men vergieten, zeven, pispotten of schepemmers. Vele uitrustingstukken waren zo her te gebruiken, zie foto's¹³ hierbeneden. De keukengebruiksartikelen die werden gemaakt van de helmen werden o.a. door de bekende pannenfabriek B.K. gemaakt en voorzien van een laag emaille en waren te koop bij HEMA. Het was praktisch om deze nuttige voorwerpen te maken en het gaf de mensen tevens ook voldoening om Duits legermateriaal zo te verbouwen. Munitiekisten werden gebruikt om gereedschap in op te bergen en Jerrycans kregen een tweede leven.

¹¹ www.aircrewremembered.com

¹² Foto Jeroen Bergers

¹³ Foto Jeroen Bergers

Monument Maasbommel

Het oorlogsmonument (foto beneden¹⁴) in Maasbommel dat is ontworpen door Peter Roovers (1902-1993) is een natuurstenen beeld van een vrouw die in haar hand een bloem vasthoudt, waar haar blik op is gericht. Het beeld is op een zuil geplaatst, die op een voetstuk van bakstenen staat. In de zuil is een tekst gebeiteld. Aan de voet van het beeld bevindt zich een stenen plaquette met tekst.

De tekst op de zuil luidt:

*'TER HERINNERING AAN HEN
DIE VOOR HET VADERLAND VIELEN*

*J.G. VAN GELDER
GREBBEBERG 12 MEI 1940*

*H.J.J. VAN GELDER
TJIMAHÍ 9 APRIL 1949*

Het oorlogsmonument in Maasbommel herinnert aan twee medeburgers die respectievelijk bij de Slag om de Grebbeberg en in het voormalige Nederlands-Indië zijn omgekomen. Na de oorlog in 1951 werd in Maasbommel langs de dijk tegenover de Katholieke Kerk het oorlogsmonument opgericht door het toenmalige Oranje Comité zie foto rechts¹⁵. In de jaren 70 is het oorlogsmonument overgeplaatst naar het park aan het Pleinstraatje.

Jacobus Gradus van Gelder werd geboren op 10 oktober 1914 te Altforst. Hij was dienstplichtig soldaat, ingedeeld bij 1-I-8 R.I. en kwam om het leven op de 1ste Pinksterdag, op zondag 12 mei 1940 bij de Slag om de Grebbeberg. Van Gelder maakte deel uit van een groep krijgsgevangenen, die op de Wageningse-straatweg onder aan de zuidzijde van de berm hun tuniek moest uittrekken; met de handen in de hoogte de weg aflopen in de richting Wageningen en vervolgens werd getroffen door eigen vuur¹⁶. Hij werd gevonden op 16 mei 1940 in de berm zuid van de straatweg Rhenen - Wageningen, naast de stelling Hoornwerk Zuid, voor de oostelijke oever van de Grift, onderaan de Grebbeberg. Jacobus van Gelder ligt begraven op het Militair Ereveld Grebbeberg. Ook de goede vriend van Jacobus Gradus van Gelder, Martien Derks uit Alphen, kwam die dag om het leven. Zij liggen naast elkaar begraven. *Hieronder¹⁷: Bidprentje en graf van Jacobus Gradus van Gelder.*

¹⁴ <https://www.4en5mei.nl/oorlogsmonumenten/monumenten>

¹⁵ <https://studiezaal.nijmegen.nl/>

¹⁶ Erelijst Koninklijke Landmacht, M.Og.'40, Rapport van begravingen van Dgt. Sellies (bijlage 62)

¹⁷ Foto Jeroen Bergers

Slachtoffers van de oorlog

Antonius Bonaventura (Anton) van Eekeren, geboren te Maasbommel op 5 juli 1907, landbouwer, overleden tijdens het bombardement op Nijmegen van 22 februari 1944. Anton van Eekeren ligt begraven op de Rooms katholieke begraafplaats te Maasbommel, Graf nr: 739052 MB083

Op de foto¹⁸ hiernaast is het bidprentje van Antonius Bonaventura (Anton) van Eekeren afgebeeld.

Adrianus Wilhelmus (Adriaan) van Eldijk foto rechts¹⁹

geboren op 29 januari 1924, mandenmaker, overleden tijdens een bombardement in Duitsland op 26 november 1944 te Gütersloh (zie ook informatie bij Arbeitseinsatz). Adriaan van Eldijk ligt begraven op het Nederlands ereveld te Düsseldorf-Oberbilk Vak/rij/nummer A 1 3

Op de foto²⁰ hiernaast is het bidprentje van Adrianus Wilhelmus (Adriaan) van Eldijk afgebeeld.

Lodevicus (Louis) van Eldijk, geboren te Maasbommel op 23 februari 1923, wijnfabrieksarbeider, overleden tijdens een bombardement in Duitsland op 2 februari 1945 te Delecke Landkreis Soest. Louis is begraven in Nordrhein-Westfalen in een massagraf op Friedhof te Körbecke Gedenkboek 42.

Hendricus Jacobus (Hendrik) van Eldijk, geboren te Maasbommel op 21 november 1879, overleden tijdens een bombardement in Duitsland op 1 februari 1945 te Duisburg. Hendrik is begraven op de Ostackerfriedhof te Duisburg-Beeck Vak/rij/nummer 39 138.

Grada Gerritsen-van Gelder (Foto rechts²¹), geboren te Maasbommel op 26 mei 1886 en overleden tijdens een granaatinslag op een daarna exploderende munitiewagen op het Mariënborg te Nijmegen op 22 september 1944 (Market Garden).

¹⁸ Foto Jeroen Bergers

¹⁹ Foto Wout van Eldijk

²⁰ Foto Jeroen Bergers

²¹ www.oorlogsdodennijmegen.nl